

Suvestinė redakcija nuo 2015-01-01

Nutarimas paskelbtas: Žin. 2002, Nr. [26-930](#), i. k. 1021100NUTA00000320

Nauja redakcija nuo 2014-11-08:

Nr. [1208](#), 2014-11-05, paskelbta TAR 2014-11-07, i. k. 2014-16264

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL GYVENAMŪJŲ PATALPŲ SUTEIKIMO NUOMOS PAGRINDAIS GRĮŽTANTIEMS
Į LIETUVĄ NUOLAT GYVENTI POLITINIAMS KALINIAMS IR TREMTINIAMS BEI
JŲ ŠEIMŲ NARIAMS TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

2002 m. kovo 5 d. Nr. 320

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

Patvirtinti Gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams tvarkos aprašą (pridedama).

MINISTRAS PIRMININKAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRĖ

VILIJA BLINKEVIČIŪTĖ

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2002 m. kovo 5 d. nutarimu Nr. 320

POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ BEI JŲ ŠEIMŲ NARIŲ SUGRĮŽIMO Į LIETUVĄ 2002–2007 METŲ PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šioje programoje numatyta valstybės parama okupacijų metais neteisėtai represuotiems asmenims ir jų vaikų šeimoms – sudaryti jiems sąlygas sugrįžti nuolat gyventi į Lietuvą ir integruotis į šalies gyvenimą.

2. Šioje programoje numatyta valstybės parama naudotis turi teisę Lietuvos Respublikos piliečiai ir asmenys, išsaugoję teisę į Lietuvos Respublikos pilietybę, su savo šeimos nariais grįžtantys ar grįžę po 1990 m. kovo 11 d. nuolat gyventi į Lietuvą iš buvusios SSRS teritorijos (toliau vadinama – grįžtantys asmenys):

2.1. politiniai kaliniai ir tremtiniai, kurie pagal Lietuvos Respublikos asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atkūrimo įstatymą (Žin., 1990, Nr. 14-386; 1998, Nr. 28-729) yra paskelbti nekaltais Lietuvos Respublikai ir kuriems atkuriamos visos jų pilietinės teisės;

2.2. asmenų, nurodytų 2.1 punkte, vaikai, kuriems pagal Lietuvos Respublikos asmenų, nukentėjusių nuo 1939–1990 metų okupacijų, teisinio statuso įstatymą (Žin., 1997, Nr. 66-1609) yra pripažintas nuo okupacijų nukentėjusio asmens – tremtinio teisinis statusas.

3. Grįžtančio asmens šeimos nariai yra kartu gyvenantys jo tėvai, sutuoktinis, jų vaikai (įvaikiai) iki 18 metų, taip pat vyresni kaip 18 metų – viengungiai, jeigu jie yra mokymo įstaigų dieninių skyrių moksleiviai ir studentai.

II. SITUACIJOS ANALIZĖ

4. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro duomenimis, okupaciniu laikotarpiu neteisėtai represuota apie 300–500 tūkstančių Lietuvos gyventojų. Daugelis jų žuvo lageriuose, o išlikusiems ilgus metus buvo uždrausta grįžti į Lietuvą. Nors represuoti asmenys į Lietuvą grįžti pradėjo 1956 metais, šiuo metu buvusios SSRS teritorijoje gyvena tūkstančiai buvusių tremtinių ir jų palikuonių. Nemaža jų dalis verčiasi ypač sunkiai dėl pokomunistinių valstybių ekonomikos nuosmukio, karo veiksmų ir kitų nepalankių aplinkybių.

5. Atkūrus 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos nepriklausomybę, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ėmėsi spręsti politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių grįžimo į Lietuvą klausimą. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. sausio 11 d. nutarime Nr. 19 „Dėl politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą bei aprūpinimo butais ir darbu Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos metmenų“ (Žin., 1992, Nr. 11-286) numatytos priemonės, užtikrinančios grįžtančių asmenų gyvybiškai svarbių poreikių tenkinimą. Pastarąjį dešimtmetį grįžti pareiškė norą per du tūkstančius šeimų. Jau didesnė dalis jų pasinaudojo valstybės teikiama parama ir persikėlė nuolat gyventi į Lietuvą.

6. Numatytų priemonių įgyvendinimą organizuoja ir koordinuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir socialinės apsaugos ir darbo ministro sudaroma nuolatinė tarpžinybinė komisija (toliau vadinama – Komisija), kurią sudaro Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Finansų ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos ir asociacijos Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos atstovai. Komisijos personalinę sudėtį ir darbo reglamentą tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras.

Būtina spręsti Lietuvos Respublikos piliečių ir asmenų, išsaugojusių teisę į Lietuvos Respublikos pilietybę, su savo šeimos nariais įstatymų nustatyta tvarka atvykusių gyventi į Lietuvą, būsto, darbo, pensinio aprūpinimo klausimus.

III. VALSTYBĖS PARAMA

Valstybės parama apsirūpinti būstu

7. Svarbiausia represuotų asmenų šeimoms – galimybė apsirūpinti būstu Lietuvoje. Tam reikia daugiausia investicijų.

8. Gyvenamąsias patalpas, įgytas už Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšas, grįžtantiems asmenims savivaldybės išnuomoja teisės aktų nustatyta tvarka. Dažniausiai grįžtantys asmenys pageidauja nuomotis savivaldybių gyvenamąsias patalpas. Grįžtantys asmenys turi teisę pasirinkti nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvoje, kadangi Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymai ir kiti teisės aktai nenumato apribojimų. Pateikę visus reikiamus dokumentus, grįžtantys asmenys nustatyta tvarka įregistruojami atitinkamoje savivaldybėje. Savivaldybėse sudaryti atskiri grįžtančių asmenų, neturinčių galimybės savo lėšomis apsirūpinti gyvenamuoju plotu Lietuvoje ir norinčių sugrįžti nuolat gyventi į Tėvynę, sąrašai – nuomoti valstybės lėšomis įgytus butus.

9. 1992 metais 250 grįžtančių asmenų šeimų nustatyta tvarka pageidavo nuomoti valstybės lėšomis įgytus butus, kasmet jų daugėjo, ir 2001 metų pradžioje jau buvo 948 tokios šeimos. Visą šį laiką buvo skiriamos atitinkamos lėšos grįžtančių asmenų butams įgyti, tačiau norinčiųjų nuomoti savivaldybių butus daugėjo kur kas sparčiau, negu buvo įgyjama ir nuomojama butų.

10. Savivaldybių nuomojami butai grįžtantiems asmenims įgyjami iš šiam tikslui skiriamų valstybės investicijų lėšų. Nuo 1992 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžete kasmet numatomos lėšos grįžtančių asmenų butams statyti ir pirkti. Nuo 1997 metų Europos Tarybos vystymo bankas (iki 2000 metų – Europos Tarybos socialinio vystymo fondas) Lietuvai teikia lengvatinėmis sąlygomis paskolą grįžtančių asmenų aprūpinimą gyvenamuoju plotu iš dalies finansuoti. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir šio banko pasirašytą susitarimą numatyta gauti 12,5 mln. JAV dolerių (50 mln. litų) paskolą. Paskola sudarys 37 procentus visų investicijų, skiriamų grįžtančius asmenis aprūpinti būstu, ir bus grąžinama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto.

11. 1992–2001 metais grįžtančių asmenų būsto problemoms spręsti iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, Privatizavimo fondo ir Europos Tarybos vystymo banko skirta (ir panaudota) 60,2 mln. litų. Už šias lėšas būstu aprūpintos 1426 grįžtančių asmenų šeimos; 1995 metais įrengti 80 vietų globos namai „Tremtinių namai“; 1997 metais įrengtas 60 butų grįžtančių tremtinių laikino apgyvendinimo punktas.

12. 1992–1993 metais grįžtančių asmenų butams įgyti skirtomis lėšomis buvo statomi nauji butai. Kasmet statybos brango, dažnai buvo ilgam stabdomos, todėl siekiant racionaliau naudoti lėšas nuo 1994 metų Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais suteikta galimybė butus grįžtantiems asmenims ne tik statyti, bet ir pirkti. Taip siekiama išlaikyti grįžtančių asmenų šeimų aprūpinimo butais tempą (apie šimtą butų per metus), nes perkamų nenaujų butų kainos kur kas mažesnės nei naujų.

Valstybės parama persikėlimui ir socialinei integracijai

13. Valstybės parama grįžtantiems asmenims persikelti ir socialinei jų integracijai skiriama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, kasmet numatomų Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos biudžete politiniams kaliniams, tremtiniams bei jų šeimų nariams grįžti į Lietuvą, aprūpinti juos butais ir socialinei paramai jiems teikti. Socialinė parama grįžtantiems asmenims teikiama vadovaujantis socialinės apsaugos ir darbo ministro 2002 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. 151 „Dėl Valstybės paramos persikėlimui ir socialinei integracijai priemonių teikimo grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 114-5111). 1992–1993 metais buvo dengiamos tik persikėlimo išlaidos. Nuo 1994 metų Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos biudžete kasmet numatomos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos leidžia jiems teikti platesnę socialinę paramą.

14. Socialinė parama skiriama:
- 14.1. grįžtantiems asmenims:
    - 14.1.1. persikėlimo išlaidoms padengti;
    - 14.1.2. vienkartinėms įsikūrimo pašalpoms išmokėti;
    - 14.1.3. paramai buvusios SSRS teritorijoje nuolat gyvenantiems Lietuvos Respublikos piliečiams – pensinio amžiaus asmenims ir asmenims su negale teikti;
  - 14.2. lietuvių kalbos kursams finansuoti;
  - 14.3. neįgalių grįžtančių asmenų parvežimo į Lietuvą išlaidoms padengti;
  - 14.4. finansinei paramai grįžtančių asmenų mokyklinio amžiaus vaikų vasaros poilsio stovykloms ir Vilniaus vidurinei internatinei mokyklai „Lietuvių namai“ teikti, kad gerėtų šios mokyklos moksleivių buities sąlygos ir būtų organizuojami kultūriniai renginiai ir priemonės;
  - 14.5. finansinei paramai lietuvių bendruomenėms, įsteigtoms buvusios SSRS teritorijos kalinimo ir tremties vietovėse, tremtinių organizacijoms teikti;
  - 14.6. finansinei paramai, skirtai represuotų asmenų, mirusių ar žuvusių buvusios SSRS teritorijos kalinimo ir tremties vietovėse, palaikams į Lietuvą parvežti, teikti;
  - 14.7. grįžtančių tremtinių laikino apgyvendinimo punkto gyventojų mokesčių už šilumos energiją išlaidoms iš dalies padengti ir šio punkto ūkinės veiklos išlaidoms padengti.
  - 14.8. už profesinės kvalifikacijos arba perkvalifikavimo kursus sumokėti.
15. Persikėlimo išlaidos padengiamos pagal pateiktus jas patvirtinančius dokumentus, remiantis oficialiu Lietuvos ir užsienio valstybių valiutų kursu, galiojusiu išlaidų padarymo dieną. Persikėlimo išlaidos padengiamos vieną kartą, persikėlus nuolat gyventi į Lietuvą visai grįžtančio asmens šeimai. Prie persikėlimo išlaidų priskiriama: kelionės keleiviniu traukiniu, lėktuvu ir autotransporto priemone bilietų kaina (tiesiu maršrutu nuo paskutinės nuolatinės gyvenamosios vietos už Lietuvos ribų iki gyvenamosios vietos Lietuvoje); asmeninių buities daiktų gabenimo krovininiais traukiniais arba autotransporto priemonėmis išlaidos (jeigu persikelia vienas asmuo, apmokama už pervežimą daiktų, kurių svoris iki 5 tonų, jeigu šeima – iki 10 tonų); kitos persikėlimo išlaidos (mokestis už vizų, asmens dokumentų išdavimą, vertėjo paslaugas). Asmeninių daiktų draudimo išlaidos neatlyginamos.
16. Vienkartinės įsikūrimo pašalpos dydis vienam suaugusiam grįžusio asmens šeimos nariui – iki 3500 litų, vaikui (iki 18 metų) – iki 2500 litų. Ligos (pagal sąrašą lėtinių ligų, kurių sunkiomis formomis sergantiems asmenims suteikiama teisė į valstybės paramą pagal Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymą, patvirtintą sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 8 d. įsakymu Nr. V-481 (Žin., 2003, Nr. 81-3719), šeimos narių mirties, nelaimingo atsitikimo (avarijos, apiplėšimo ir panašiai), stichinės nelaimės (gaisro, potvynio ir panašiai) atvejais, pateikus tai įrodančius dokumentus, gali būti išmokėta papildoma vienkartinė pašalpa. Vienkartinės įsikūrimo pašalpos dydis nustatomas atsižvelgiant į grįžtančių asmenų socialinei paramai skiriamas Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšas, neviršijant šiame punkte nurodytų dydžių.
17. Lietuvių kalbos grįžtantys asmenys už valstybės paramos lėšas pradėti mokytis nuo 1994 metų. Tuo rūpinasi Švietimo ir mokslo ministerijos Pedagogų profesinės raidos centras. Per keletą metų sukurta tam tikra mokymo sistema, padedanti grįžtantiems asmenims ne tik mokytis lietuvių kalbos, bet ir susipažinti su Lietuvos Respublikos Konstitucija, integruotis į visuomenės gyvenimą. Geras lietuvių kalbos mokėjimas šiems asmenims yra ir adaptavimosi bei integravimosi pagrindas, kadangi nelietuviškas mokyklas baigę asmenys, turintys jų pareigybėms nustatytas atitinkamas kalbos mokėjimo kvalifikacines kategorijas (I, II ar III), turi didesnę galimybę įsidarbinti. Grįžtantys asmenys gali įgyti I, II arba III kvalifikacines kalbos mokėjimo kategorijas, kurių reikia profesinei veiklai. Neretai asmenys, baigę kursus, po kurio laiko vėl pageidauja pasitobulinti arba įgyti specialių, jų darbui reikalingų įgūdžių. Grįžtantys asmenys mokosi ne tik Vilniuje, bet ir Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, kitose vietovėse. Grįžtantys asmenys lietuvių kalbos mokosi ir suaugusiųjų mokymo centruose (Kaune, Klaipėdoje, Visagine, Šalčininkuose, Vilniaus rajone). Lietuvių kalbos kursų rengimo išlaidos padengiamos pagal sudarytas sutartis, pateiktus jų baigimo pažymėjimus ir kitus dokumentus.

Nuo 2004 m. kovo 1 d. grįžtantys asmenys lietuvių kalbos mokomi ir valstybinės kalbos mokėjimo kategorijos jiems pripažįstamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimu Nr. 1688 „Dėl valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų patvirtinimo ir įgyvendinimo“ (Žin., 2003, Nr. 123-5618)

18. Padengiamos neįgalių (senų, vienišų ir ligotų) grįžtančių asmenų parvežimo į Lietuvą išlaidos pagal pateiktus jas patvirtinančius dokumentus (papildomai apmokamos ne daugiau kaip vieno lydinčio asmens išlaidos).

19. Politinių kalinių ir tremtinių palaikų parvežimo iš buvusios SSRS teritorijos į Lietuvą išlaidos padengiamos pagal pateiktus jas patvirtinančius dokumentus (papildomai apmokamos ne daugiau kaip dviejų lydinčių asmenų išlaidos).

20. Buvusios SSRS teritorijoje nuolat gyvenantiems Lietuvos Respublikos piliečiams (pensinio amžiaus asmenims, asmenims su negale), norintiems grįžti į Lietuvą ir įrašytiems į savivaldybių sudaromus grįžtančių asmenų sąrašus butui išsinuomoti, gali būti skiriama iki 1000 litų vienkartinė pašalpa, kai jie laikinai atvyksta į Lietuvą spręsti klausimų, susijusių su buto nuoma, pensiniu aprūpinimu, gydymu.

21. Grįžtančių tremtinių laikino apgyvendinimo punkto šilumos energijos išlaidos iš dalies padengiamos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatyta tvarka. Atlyginama 50 procentų šalto vandens pašildymo ir patalpų šildymo (šildymo sezono metu) išlaidų. Taigi šios įstaigos gyventojai apmoka tik pusę šilumos energijos išlaidų.

22. Buvusios SSRS teritorijos kalinimo ir tremties vietovėse veikiančioms lietuvių bendruomenėms, tremtinių organizacijoms finansinė parama teikiama rengiant suvažiavimus, konferencijas, kitas priemones ir renginius, kurių tikslas – skleisti informaciją neteisėtai represuotiems asmenims klausimais, susijusiais su grįžimu gyventi į Lietuvą ir vykdoma socialine integracija.

Socialinė apsauga

23. Grįžtantys asmenys, persikėlę nuolat gyventi į Lietuvą, turi teisę naudotis socialinėmis garantijomis, numatytomis Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose.

24. Teisę į pensinį aprūpinimą grįžtantys asmenys įgyja po to, kai persikelia nuolat gyventi į Lietuvą. Pagal Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymą (Žin., 1994, Nr. 101-2018) politiniams kaliniams ir tremtiniams, pripažintiems nedarbingais ar iš dalies darbingais, netekusiais 60 procentų ir daugiau darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. – I ar II grupės invalidais) arba sukakusiems senatvės pensijos amžių, nustatytą tvarka skiriamos atitinkamo dydžio nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos.

Politiniams kaliniams ir tremtiniams, išbuvusiems kalėjimuose ir tremtyje buvusios SSRS Tolimosios Šiaurės rajonuose ir jiems prilygintose vietovėse ne mažiau kaip 15 kalendorinių metų, skiriamos valstybinių pensijų bazės dydžio nukentėjusių asmenų valstybinės pensijos, likus 5 metams iki senatvės.

25. Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatyme (Žin., 2000, Nr. 32-890) politiniams kaliniams ir tremtiniams numatyta teisė įgyti su 50 procentų nuolaida vienkartinis važiavimo tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusais, keleiviniais traukiniais bilietus, taip pat vienkartinis arba terminuotus vardinius važiavimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais ir troleibusais, reguliaraus susisiekimo laivais ir keltais bilietus.

26. Nemažai grįžtančių asmenų yra darbingo amžiaus. Asmenų užimtumo teises ir garantijas reglamentuoja Lietuvos Respublikos bedarbių rėmimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 2-25) ir kiti teisės aktai. Grįžtantiems politiniams kaliniams ir tremtiniams, be kitiems gyventojams taikomų užimtumo garantijų, numatytos lengvatinės išlygos. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1990 m. gruodžio 13 d. nutarimo Nr. I-865 „Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų užimtumo įstatymo įsigaliojimo“ (Žin., 1991, Nr. 2-26) 2 punkte nustatyta, kad tremtiniams ir jų šeimų nariams, reabilituotiems buvusiems politiniams kaliniams, grįžusiems į Lietuvos Respubliką nuolatos gyventi po šio įstatymo įsigaliojimo, atitinkamos bedarbio pašalpos ir stipendijos perkvalifikuojant mokamos nepriklausomai nuo ankstesniojo darbo pagal sandos sutartį trukmės.

Pageidaujantieji grįžtantys asmenys siunčiami mokytis profesijos (su profesine terminologija supažindinami lietuvių kalba), atitinkančios vietos darbo rinkos poreikius, jiems nustatyta tvarka skiriama mokymosi pašalpa. Prireikus numatyta rengti iš Užimtumo fondo finansuojamas užimtumo programas.

27. Grįžtantys pensinio amžiaus asmenys, kurie dėl senatvės, negalės ar tam tikrų socialinių aplinkybių negali savimi pasirūpinti, turi pirmenybę apsigyventi Vilniaus apskrities globos namuose „Tremtinių namai“, veikiančiuose nuo 1997 metų. Tai specialios paskirties stacionari socialinės globos įstaiga, skirta gyventi neteisėtai represuotiems pensinio amžiaus Lietuvos Respublikos piliečiams (politiniams kaliniams, tremtiniams, rezistencijos dalyviams). Grįžtantys asmenys, kuriems reikia nuolatinės globos ar rūpybos, dėl apgyvendinimo nustatyta tvarka taip pat turi teisę kreiptis ir į kitas savivaldybių ar apskričių socialinės globos įstaigas.

28. Valstybės paramos lėšų 2002-2007 metais grįžtantiems asmenims pasirūpinti gyvenamosiomis patalpomis, persikelti ir jų socialinės integracijos priemonėms vykdyti poreikis pateikiamas lentelėje:

Priemonės pavadinimas	Lėšų poreikis (tūkst. litų)							Atsakingi vykdytojai
	iš viso	2002 metai	2003 metai	2004 metai	2005 metai	2006 metai	2007 metai	
Iš viso	69035	4535	10500	11500	13500	14500	14500	
iš jų:								
1. Apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis, iš viso	60000	3000	9000	10000	12000	13000	13000	savivaldybės, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
iš jų:								
1.1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos	27500	1500	1000	2000	7000	8000	8000	
1.2. Europos Tarybos vystymo banko paskola	32500	1500	8000	8000	5000	5000	5000	
2. Persikelti ir socialinės integracijos priemonėms vykdyti	9035	1535	1500	1500	1500	1500	1500	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Lėšų poreikis tikslinamas kasmet, tvirtinant atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą ir Valstybės investicijų programą.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

29. Šios programos įgyvendinimą organizuoja ir koordinuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Komisija.

30. Valstybės paramą grįžtantiems asmenims persikelti ir jų socialinei integracijai vykdyti įgyvendina Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pagal ministerijos nustatytą socialinės paramos teikimo grįžtantiems asmenims tvarką, nurodytą šios programos 13 punkte.

31. Valstybės paramą grįžtantiems asmenims pasirūpinti būstu – nuomoti savivaldybių gyvenamąsias patalpas įgyvendina savivaldybės Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais skiriamomis Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir Europos Tarybos vystymo banko paskolos lėšomis.

32. Valstybės parama grįžtantiems asmenims pasirūpinti būstu – nuomoti savivaldybių gyvenamąsias patalpas teikiama iki 2007 m. gruodžio 31 dienos.

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2002 m. kovo 5 d. nutarimu Nr. 320
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2014 m. lapkričio 5 d. nutarimo Nr. 1208
redakcija)

GYVENAMŪJŲ PATALPŲ SUTEIKIMO NUOMOS PAGRINDAIS GRĮŽTANTIEMS Į LIETUVĄ NUOLAT GYVENTI POLITINIAMS KALINIAMS IR TREMTINIAMS BEI JŲ ŠEIMŲ NARIAMS TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja gyvenamųjų patalpų suteikimą nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams.

2. Teisę į valstybės paramą apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis nuomos pagrindais turi Lietuvos Respublikos piliečiai ir asmenys, išsaugoję teisę į Lietuvos Respublikos pilietybę, su savo šeimos nariais grįžtantys ar grįžę po 1990 m. kovo 11 d. nuolat gyventi į Lietuvą iš buvusios SSRS teritorijos (toliau – grįžtantys asmenys):

2.1. politiniai kaliniai ir tremtiniai, kurie pagal Lietuvos Respublikos asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atkūrimo įstatymą paskelbti nekaltais Lietuvos Respublikai ir kuriems atkuriamos visos jų pilietinės teisės;

2.2. asmenų, nurodytų Aprašo 2.1 papunktyje, vaikai, kuriems pagal Lietuvos Respublikos asmenų, nukentėjusių nuo 1939–1990 metų okupacijų, teisinio statuso įstatymą yra pripažintas nuo okupacijų nukentėjusio asmens – tremtinio teisinis statusas;

2.3. asmenų, nurodytų Aprašo 2.1 ir 2.2 papunkčiuose, šeimos nariai, jeigu grįžtantis asmuo, kuris įregistruotas pasirinktos savivaldybės pageidaujančiųjų nuomos pagrindais apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis sąraše (toliau – grįžtančių asmenų sąrašas), mirė po to, kai su šeima grįžo į Lietuvą.

3. Grįžtančio asmens šeimos nariai yra kartu gyvenantys jo tėvai, sutuoktinis, jo vaikai (įvaikiai) iki 18 metų, taip pat vyresni kaip 18 metų – nesusituokę, jeigu jie yra formaliojo švietimo įstaigų mokiniai ar studentai.

4. Jeigu grįžtančio asmens atskirai gyvenantys tėvai, turintys teisę į valstybės paramą apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis nuomos pagrindais, atitinkamos savivaldybės vykdomajai institucijai raštu išreiškia valią persikelti kartu, jie taip pat yra laikomi grįžtančio asmens šeimos nariais.

5. Grįžtantis asmuo dėl valstybės paramos apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis nuomos pagrindais turi kreiptis į pasirinktos savivaldybės vykdomąją instituciją, kurios administruojamoje teritorijoje norėtų apsigyventi, jeigu jam ir visiems jo šeimos nariams, kurie persikelia kartu, nuo 1990 metų nepriklausė nuosavybės teise nekilnojamasis turtas (gyvenamasis namas, jo dalis, butas), įregistruotas Nekilnojamojo turto registro centriniame duomenų banke, arba nebuvo skirta parama gyvenamajam plotui įgyti.

II SKYRIUS DOKUMENTŲ PATEIKIMAS SAVIVALDYBĖMS

6. Kad būtų įrašytas į pasirinktos savivaldybės grįžtančių asmenų sąrašą, grįžtantis asmuo pasirinktos savivaldybės vykdomajai institucijai turi pateikti prašymą aprūpinti gyvenamosiomis patalpomis (toliau – prašymas) ir:

6.1. politiniai kaliniai ir tremtiniai – Lietuvos Respublikos teisėsaugos institucijų išduotą dokumentą (reabilitacijos pažymėjimą), patvirtinantį jų teisių atkūrimą; politinių kalinių ir tremtinių vaikai – Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro išduotą nuo okupacijų nukentėjusio asmens – tremtinio teisinio statuso pažymėjimą, Lietuvos Respublikos teisėsaugos institucijų vienam iš jo tėvų išduotą reabilitacijos pažymėjimą ir giminystės ryšį įrodančius dokumentus;

6.2. kompetentingos įstaigos pagal faktinę gyvenamąją vietą išduotą pažymą apie šeimos sudėtį;

6.3. grįžtančio asmens visų šeimos narių, kurie ketina persikelti nuolat gyventi į Lietuvą, asmens tapatybės, santuokos liudijimo ir giminystės ryšį įrodančių dokumentų nuorašus.

7. Dokumentus, nurodytus Aprašo 6 punkte, pasirinktos savivaldybės vykdomajai institucijai pateikia vienas grįžtančio asmens šeimos narys, turintis teisę į valstybės paramą apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis nuomos pagrindu.

III SKYRIUS GRĮŽTANČIŲ ASMENŲ SĄRAŠAI

8. Grįžtančių asmenų sąrašai sudaromi pagal prašymo įregistravimo savivaldybės vykdomojoje institucijoje datą.

9. Grįžtantis asmuo, dėl valstybės paramos apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis nusprendęs kreiptis į savivaldybės, kurioje yra laisvų gyvenamųjų patalpų, skirtų grįžtantiems asmenims, vykdomąją instituciją, privalo raštu kreiptis į savivaldybės, kurioje yra įregistruotas, vykdomąją instituciją su prašymu išbraukti jį iš grįžtančių asmenų sąrašo. Grįžtančio asmens, kuris kreipiasi į savivaldybės, kurioje yra laisvų gyvenamųjų patalpų, skirtų grįžtantiems asmenims, instituciją dėl valstybės paramos apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis, prašymas įregistruojamas pagal prašymo padavimo savivaldybės vykdomajai institucijai datą. Jeigu prašymų pateikta daugiau, nei savivaldybėje yra laisvų gyvenamųjų patalpų, skirtų grįžtantiems asmenims, atsižvelgiama į grįžtančio asmens buvimo prieš tai pasirinktos savivaldybės sudarytame grįžtančių asmenų sąraše laikotarpį.

Grįžtančio asmens, kuris dokumentų, nurodytų Aprašo 6 punkte, pasirinktos savivaldybės vykdomajai institucijai nepateikė iki 2009 m. gruodžio 31 d. ir gyvena grįžtančių tremtinių laikino apgyvendinimo punkte, nusprendusio kreiptis į savivaldybės, kurioje yra laisvų gyvenamųjų patalpų, skirtų grįžtantiems asmenims, vykdomąją instituciją dėl valstybės paramos apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis, prašymas įregistruojamas pagal prašymo padavimo savivaldybei datą. Jeigu prašymų pateikta daugiau, nei savivaldybėje yra laisvų gyvenamųjų patalpų, skirtų grįžtantiems asmenims, atsižvelgiama į grįžtančio asmens gyvenimo grįžtančių tremtinių laikino apgyvendinimo punkte laikotarpį.

IV SKYRIUS GYVENAMŲJŲ PATALPŲ ĮGIJIMAS, PASKYRIMAS IR NUOMOS SUTARTIES SUDARYMAS

10. Kiekvienais kalendoriniais metais socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu patvirtinus kapitalo investicijų paskirstymą socialinės apsaugos srities projektams (investicijų projektų įgyvendinimo programa), savivaldybių vykdomosios institucijos:

10.1. įgyja gyvenamąsias patalpas. Įgyjamos patalpos, skirtos nuomoti grįžtantiems asmenims, turi būti atskiri butai, kurių naudingasis plotas turi atitikti Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 15 straipsnyje nurodytus dydžius, o gyvenamosios sąlygos – atitikti techninius ir higienos reikalavimus;

Punkto pakeitimai:

Nr. [1208](#), 2014-11-05, paskelbta TAR 2014-11-07, i. k. 2014-16264

10.2. registruotu laišku išsiunčia pranešimą grįžtantiems asmenims apie numatomas jiems nuomoti gyvenamąsias patalpas.

11. Jeigu per vieną mėnesį nuo pranešimo išsiuntimo grįžtantis asmuo nepateikia rašytinio apsisprendimo, per vieną mėnesį siunčiamas dar vienas pranešimas. Jeigu grįžtantis asmuo nepateikia rašytinio apsisprendimo dar per vieną mėnesį nuo antrojo pranešimo išsiuntimo, savivaldybės vykdomoji institucija priima sprendimą tokį asmenį išbraukti iš grįžtančių asmenų sąrašo ir apie numatomas nuomoti gyvenamąsias patalpas tokia pat tvarka informuoja kitą po jo sąrašė įrašytą asmenį.

12. Savivaldybės vykdomoji institucija, prieš priimdama sprendimą nuomoti grįžtančio asmens šeimai gyvenamąsias patalpas:

12.1. patikrina, ar grįžtančiam asmeniui ir visiems jo šeimos nariams, kurie persikelia kartu, nuo 1990 metų nepriklausė nuosavybės teise nekilnojamasis turtas (gyvenamasis namas, jo dalis, butas), įregistruotas Nekilnojamojo turto registro centriniame duomenų banke, arba nebuvo skirta parama gyvenamajam plotui įgyti;

12.2. patikslina grįžtančio asmens šeimos sudėtį, kad nustatytų numatomų išnuomoti gyvenamųjų patalpų plotą;

12.3. teikia grįžtančių asmenų sąrašo projektą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai (toliau – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija), kuri patikrina, ar sąrašė esantys asmenys nėra įregistruoti kitų savivaldybių sąrašuose, ar anksčiau jiems nebuvo išnuomos gyvenamosios patalpos. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija savivaldybei išvadą pateikia per 10 darbo dienų nuo kreipimosi.

13. Paaikšėjus, kad grįžtančiam asmeniui ar jo šeimos nariui priklausė gyvenamasis plotas ar buvo skirta parama gyvenamajam plotui įgyti, savivaldybės vykdomoji institucija priima sprendimą išbraukti jį iš grįžtančių asmenų sąrašo.

14. Savivaldybės vykdomoji institucija sprendimą nuomoti gyvenamąsias patalpas priima atsižvelgdama į patikslintą grįžtančio asmens šeimos narių skaičių.

15. Gyvenamųjų patalpų nuomos sutartis su grįžtančiu asmeniu sudaroma vadovaujantis savivaldybės vykdomosios institucijos sprendimu jas nuomoti, jeigu jis su visais šeimos nariais, kuriems buvo numatyta išnuomoti gyvenamąsias patalpas, atvyko gyventi į Lietuvą. Paaikšėjus, kad asmuo, kurio vardu šeima įregistruota savivaldybės grįžtančių asmenų sąrašė, mirė po to, kai su šeima grįžo į Lietuvą, priimamas sprendimas nuomoti gyvenamąsias patalpas jo šeimos nariui (šeimos narių sutarimu), atsižvelgiant į šeimos sudėtį.

Jeigu grįžtantis asmuo, kuriam išnuomos gyvenamosios patalpos, mirė, o jo šeimos narių nėra arba nuomos sutartis nutraukta, gyvenamosios patalpos išnuojamos eilės tvarka pagal grįžtančių asmenų sąrašą.

Gyvenamųjų patalpų nuomos sutartis su grįžtančiu asmeniu, kuris dokumentus, nurodytus Aprašo 6 punkte, pasirinktai savivaldybei pateikė iki 2009 m. gruodžio 31 d., kuriam suteikta valstybės parama persikelti ir jo socialinės integracijos priemonėms vykdyti ir kuris gyvena grįžtančių tremtinių laikino apgyvendinimo punkte, sudaroma vadovaujantis savivaldybės vykdomosios institucijos sprendimu gyvenamąsias patalpas nuomoti ne eilės tvarka. Savivaldybės vykdomoji institucija gali priimti sprendimą išnuomoti gyvenamąsias patalpas ir kartu gyvenantiems šeimos nariams.

16. Prašymai pasirinktos savivaldybės vykdomajai institucijai įrašyti į grįžtančių asmenų sąrašus su reikiama dokumentais priimami iki 2009 m. gruodžio 31 d., išskyrus atvejus, kai:

16.1. grįžtantis asmuo, kuris dokumentus, nurodytus Aprašo 6 punkte, pasirinktos savivaldybės vykdomajai institucijai pateikė iki 2009 m. gruodžio 31 d., kreipiasi su prašymu dėl

valstybės paramos apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis į savivaldybės, kurioje yra laisvų gyvenamųjų patalpų, skirtų grįžtantiems asmenims, vykdomąją instituciją;

16.2. grįžtantis asmuo, kuris dokumentų, nurodytų Aprašo 6 punkte, pasirinktos savivaldybės vykdomajai institucijai nepateikė iki 2009 m. gruodžio 31 d., kuriam suteikta valstybės parama persikelti ir jo socialinės integracijos priemonėms vykdyti ir kuris gyvena grįžtančių tremtinių laikino apgyvendinimo punkte, kreipiasi su prašymu dėl valstybės paramos apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis ne eilės tvarka į savivaldybės, kurioje gyvena, vykdomąją instituciją arba į kitos savivaldybės, kurioje yra laisvų gyvenamųjų patalpų, skirtų grįžtantiems asmenims, vykdomąją instituciją. Savivaldybės vykdomoji institucija gali priimti sprendimą išnuomoti gyvenamąsias patalpas ir kartu gyvenantiems šeimos nariams.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Savivaldybių vykdomosios institucijos kasmet iki:

17.1. sausio 15 d. – patvirtina patikslintus grįžtančių asmenų sąrašus;

17.2. vasario 1 d. – pateikia Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai ataskaitas, kiek praėjusiais kalendoriniais metais grįžtantiems asmenims išnuomota gyvenamųjų patalpų, koks jų plotas, kaip panaudotos lėšos, skirtos grįžtančių asmenų gyvenamosioms patalpoms įgyti, taip pat nustatyta tvarka patvirtintus grįžtančių asmenų sąrašus.

Priedo pakeitimai:

Nr. [1208](#), 2014-11-05, paskelbta TAR 2014-11-07, i. k. 2014-16264

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [207](#), 2004-02-23, Žin., 2004, Nr. 30-993 (2004-02-26), i. k. 1041100NUTA00000207

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 5 d. nutarimo Nr. 320 "Dėl Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą 2002-2007 metų programos ir Gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams tvarkos patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [997](#), 2005-09-13, Žin., 2005, Nr. 112-4086 (2005-09-17), i. k. 1051100NUTA00000997

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 5 d. nutarimo Nr. 320 "Dėl Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą 2002-2007 metų programos ir Gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams tvarkos patvirtinimo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 5 d. nutarimo Nr. 320 "Dėl Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą 2002-2007 metų programos ir Gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams tvarkos patvirtinimo" pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1215](#), 2007-11-13, Žin., 2007, Nr. 120-4897 (2007-11-22), i. k. 1071100NUTA00001215

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 5 d. nutarimo Nr. 320 "Dėl Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą 2002-2007 metų programos ir Gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais

grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniam bei jų šeimų nariams tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo

5.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1208](#), 2014-11-05, paskelbta TAR 2014-11-07, i. k. 2014-16264

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 5 d. nutarimo Nr. 320 „Dėl Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą 2002–2007 metų programos ir Gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniam bei jų šeimų nariams tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo